

Dosarul nr. 2rc-134/21

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) N. Mămăligă
Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) M. Anton, A. Panov, I. Secrieru

DECIZIE

1 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Galina Stratulat
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de avocatul Vasile Iamandii în interesele Societății cu Răspundere Limitată „Etalon Proiect”,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Molcim” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Etalon Proiect” cu privire la încasarea datoriei, penalității de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierilor din 23 martie 2021, 21 mai 2021, 17 iunie 2021, 16 septembrie 2021 și 2 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 31 iulie 2019, SRL „Molcim” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Etalon Proiect” cu privire la încasarea datoriei, penalității de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 17 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis acțiunea.

S-a încasat de la SRL „Etalon Proiect” în beneficiul SRL „Molcim”, suma de 1 895 000 lei cu titlu de datorie și 450 401,76 de lei cu titlu de penalitate de întârziere, iar total suma de 2 345 401,76 de lei.

S-a încasat de la SRL „Etalon Proiect” în beneficiul SRL „Molcim”, cheltuielile de judecată în sumă de 60 000 lei suportate pentru achitarea taxei de stat la depunerea acțiunii și asistență juridică.

La 7 decembrie 2020, avocatul Vasile Iamandii, acționând în interesele SRL „Etalon Proiect” a declarat apel împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Prin încheierea din 23 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererii de apel și s-a comunicat apelantului despre necesitatea prezentării cererii de apel motivate și a originalului dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 37 500 lei, acordându-i pentru aceasta un termen de 15 zile din momentul recepționării încheierii.

La 12 mai 2021, avocatul Vasile Iamandii, în interesele SRL „Etalon Proiect”, a depus cerere de apel motivată, solicitând scutirea apelantului de la plata taxei de stat.

Prin încheierea din 21 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea apelantului privind scutirea de la plata taxei de stat și i s-a acordat termen suplimentar de 15 zile, pentru înlăturarea neajunsurilor cererii de apel și prezentarea bonului de plată a taxei de stat în mărime de 37 500 lei, în original.

La 14 iunie 2021, avocatul Vasile Iamandii a depus cerere prin care a solicitat scutirea parțială de la plata taxei de stat în mărime de 35 998,80 de lei, anexând bonul de achitare a taxei de stat în sumă de 1501,20 de lei (f.d.117A), sau prelungirea termenului stabilit prin încheierea din 21 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, pentru achitarea taxei de stat.

Prin încheierea din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea depusă de avocatul Vasile Iamandii în interesele SRL „Etalon Proiect” privind scutirea parțială de la plata taxei de stat.

S-a comunicat apelantului despre necesitatea prezentării dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 35 998,80 de lei, acordându-i pentru aceasta un termen de 15 zile din momentul recepționării încheierii.

La 15 iulie 2021, avocatul Vasile Iamandii a depus o nouă cerere prin care a solicitat prelungirea termenului de procedură stabilit prin încheierea din 17 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, pentru achitarea taxei de stat și amânarea plății taxei de stat în mărime de 34 497,60 de lei până la examinarea cauzei în fond și pronunțarea deciziei.

Reprezentantul SRL „Etalon Proiect”, avocatul Vasile Iamandii, a anexat la cererea din 15 iulie 2021 bonul de achitare a taxei de stat în mărime de 1501,20 de lei (f.d.122A).

Prin încheierea din 16 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea depusă de avocatul Vasile Iamandii în interesele SRL „Etalon Proiect”, privind amânarea plății taxei de stat și s-a comunicat apelantului despre necesitatea prezentării dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 34 497,60 de lei, acordându-i pentru aceasta un termen de 15 zile din momentul recepționării prezentei încheieri.

Prin încheierea din 2 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a restituit cererea de apel depusă de avocatul Vasile Iamandii în interesele SRL „Etalon Proiect”, împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 5 noiembrie 2021, avocatul Vasile Iamandii, în interesele companiei SRL „Etalon Proiect”, a declarat recurs împotriva încheierii din 2 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea încheierilor din 23 martie 2021, 21 mai 2021, 17 iunie 2021, 16 septembrie 2021 și 2 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, soluționarea problemei scutirii de la taxa de stat, admiterea cererii de scutire parțială de la plata taxei de stat și restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel, pentru examinarea cererii de apel în fond.

În motivarea recursului, reprezentantul companiei recurente a exprimat dezacordul cu încheierile contestate, invocând că sunt neîntemeiate și pasibile de a fi casate deoarece instanța de apel a încălcat și a interpretat eronat normele de drept procedural.

A menționat că la examinarea cererilor de scutirea de la plata taxei de stat, scutirea parțială de la plata taxei de stat sau amânarea achitării taxei de stat la depunerea cererii de apel, instanța de apel nu a efectuat o examinare multiaspectuală a capacității SRL „Etalon Proiect” de a achita taxa de stat, motivând că probele prezentate de apelant nu demonstrează incapacitatea reală de plată a acestuia.

Astfel, în speță, SRL „Etalon Proiect” a solicitat scutirea de la plata taxei de stat, scutirea parțială de la plata taxei de stat depunerea cererii de apel, sau amânarea achitării taxei de stat în temeiul art. 86 din Codul de procedură civilă până la adoptarea deciziei, motivând prin lipsa activității întreprinderii.

La materialele cauzei sunt anexate probe, din care rezultă că pe conturile bancare ale recurenteii sunt aplicate sechestre în baza încheierilor privind executarea măsurilor de asigurare a acțiunii.

Astfel, la cererea privind anexarea înscrisurilor nr. 21 din 13 mai 2021, este anexat Certificatul nr. 010501/01-03/254 din 12 mai 2021 eliberat de BC „EuroCreditBank” SA, potrivit căruia, asupra conturilor bancare ale SRL „Etalon Proiect” sunt aplicate nouă sechestre în baza documentelor executorii.

Totodată, în baza documentelor executorii nominalizate, operațiunile la conturi au fost suspendate.

La cererea nr. 25 din 14 iunie 2021, este anexat Certificatul nr. 408 din 14 iunie 2021 eliberat de BC „Moldindcobank” SA, sucursala Durlăști, potrivit căruia: a. soldul contului SRL „Etalon Proiect”, constituie 0,00 lei; b. asupra contului SRL „Etalon Proiect” sunt aplicate proceduri de suspendări și sechestrări.

În astfel de circumstanțe, avocatul companiei recurente a remarcat că SRL „Etalon Proiect” este în imposibilitatea reală să achite integral taxa de stat la depunerea cererii de apel, deoarece aceasta constituie o sumă impunătoare, din cauza lipsei activității întreprinderii și, în consecință, a lipsei mijloacelor financiare, situație demonstrată prin existența sechestrelor în baza documentelor executorii.

La 30 noiembrie 2021, avocatul Vasile Iamandii, în interesele companiei SRL „Etalon Proiect”, a depus cerere de amânare a ședinței din 1 decembrie 2021 stabilită pentru examinarea recursului declarat împotriva încheierilor din 23 martie 2021, 21 mai 2021, 17 iunie 2021, 16 septembrie 2021 și 2 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

În esență, cererea de amânare este motivată prin necesitatea prezentării de către recurent a unor dovezi suplimentare celor anexate la dosar, ce ar confirma starea materială dificilă a întreprinderii SRL „Etalon Proiect”, invocată anterior la înaintarea cererilor de amânare, scutire parțială și scutire de la plata taxei de stat.

Examinând cererea de amânare a ședinței de examinare a recursului declarat împotriva încheierilor din 23 martie 2021, 21 mai 2021, 17 iunie 2021, 16 septembrie 2021 și 2 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, stabilită pentru 1 decembrie 2021, Colegiul consideră că aceasta urmează a fi respinsă, or, instanța de recurs verifică legalitatea încheierilor emise de instanța de apel, în limitele invocate în recurs, fără a administra noi dovezi.

Mai mult, însuși reprezentantul companiei recurente menționează că probele ce urmează a fi prezentate suplimentar nu implică prezentarea de noi circumstanțe, ci doar ar confirma starea materială precară a întreprinderii.

Astfel, Colegiul menționează că argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității încheierilor atacate pe baza înscrisurilor prezente la dosar.

În esență, solicitând scutirea, scutirea parțială sau amânarea plății taxei de stat, recurentul a avut posibilitatea să prezinte toate documentele justificative, la stadia de apel.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Referitor la termenul de declarare a recursului Colegiul constată că acesta a fost declarat în termen, la 5 noiembrie 2021, or încheierea contestată a fost pronunțată la 2 noiembrie 2021.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Conform art. 427 lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, soluționând prin decizie problema respectivă.

Examinând recursul declarat de avocatul Vasile Iamandii în interesele SRL „Etalon Proiect”, în raport cu probele anexate la dosar și cadrul legal aplicabil speței, Colegiul constată că acesta urează a fi admis, casate încheierile din 16 septembrie 2021 și din 2 noiembrie 2021 ale Curții de Apel Chișinău și menținute încheierile din 23 martie 2021, 21 mai 2021 și 17 iunie 2021 ale Curții de Apel Chișinău, din considerentele ce urmează.

Potrivit art. 83 alin. (1) din Codul de procedură civilă, taxa de stat reprezintă o sumă care se percepe, în temeiul legii, de către instanța judecătorească în beneficiul statului de la persoanele în ale căror interese se exercită actele procedurale de judecare a cauzei civile sau cărora li se eliberează copii de pe documente din dosar.

În acțiunile patrimoniale, taxa de stat se determină în funcție de caracterul și valoarea acțiunii, iar în acțiunile nepatrimoniale și în alte cazuri prevăzute de lege, în proporții fixe, conform Legii taxei de stat.

Conform art. 84 din Codul de procedură civilă, se impune cu taxă de stat fiecare cerere de chemare în judecată (inițială și reconvențională), cererea intervenientului principal, cererea vizând cauzele cu procedură specială, cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, cererea de declarare a insolvenței, cererea de eliberare a titlului executoriu privind executarea hotărârilor arbitrale, cererea de apel, cererea de recurs, precum și cererea de eliberare a copiilor (duplicatelor) de pe actele judecătorești.

Potrivit art. 4 alin. (1) din Legea taxei de stat nr. 1216 din 3 decembrie 1992, în cazurile prevăzute de lege, la cerere, judecătorul sau instanța judecătorească, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, este în drept să elibereze, complet sau parțial, de plata taxei de stat persoanele fizice și juridice, precum și să eșaloneze sau să amâne achitarea taxei de stat.

Astfel, normele sus enunțate admit cazuri în care instanța de judecată, în funcție de situația materială a părții la proces, este în drept să amâne plata taxei de stat, în dependență de probele prezentate în acest sens.

La caz, din actele cauzei s-a constatat că, la depunerea cererii de apel împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, avocatul Vasile Iamandii a solicitat scutirea și apoi scutirea parțială a companiei apelante SRL „Etalon Proiect” de la plata taxei de stat, anexând bonurile de plată parțială în sumă totală de 3003,40 de lei (f.d.117A, 122A).

Ulterior respingerii cererilor de scutire și scutire parțială de la plata taxei de stat prin încheierile din 21 mai 2021 și 17 iunie 2021, avocatul Vasile Iamandii a solicitat prin cererea din 15 iulie 2021, amânarea achitării taxei până la emiterea deciziei instanței de apel (f.d.123-125).

În motivarea cererii a invocat situația financiară dificilă a companiei, făcând referire la lipsa activității la moment a întreprinderii și sechestrurile aplicate.

Curtea de Apel Chișinău, prin încheierea din 16 septembrie 2021 a respins cererea privind amânarea plății taxei de stat și a comunicat apelantului despre necesitatea prezentării dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 34 497,60 de lei, în termen de 15 zile din momentul recepționării încheierii.

A motivat respingerea cererii de amânare a achitării taxei de stat și acordarea termenului suplimentar de înlăturare a neajunsurilor prin faptul că cererea de amânare este neîntemeiată, or argumentele invocate anterior la solicitarea scutirii de la plata taxei de stat, fiind analizate de instanță, au fost respinse prin încheierile din 21 mai 2021 și 17 iunie 2021.

Încheierea din 16 septembrie 2021 a fost comunicată avocatului Vasile Iamandii la 8 octombrie 2021 (f.d.142).

Motivând că apelantul nu a prezentat dovada achitării taxei de stat în termenul acordat, Curtea de Apel Chișinău, prin încheierea din 2 noiembrie 2021 a restituit cererea de apel depusă împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Colegiul consideră că, deși instanța de apel prin încheierile din 21 mai 2021 și 17 iunie 2021, corect a constatat lipsa temeiurilor de scutire și scutire parțială a companiei SRL „Etalon Proiect” de la plata taxei de stat pentru examinarea apelului declarat împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, aceasta în mod greșit a apreciat aceleași argumente la adoptarea încheierii din 16 septembrie 2021, reținând că acestea au fost deja examinate și respinse prin încheierile de respingere a scutirii și scutirii parțiale.

Or, argumentele și probele prezentate de reprezentantul companiei apelante în susținerea cererilor de scutire și de scutire parțială, deși sunt aceleași, nu pot fi apreciate ca având aceiași relevanță la examinarea cererii de amânare a achitării taxei de stat în temeiul prevederilor art. 4 alin. (1) din Legea taxei de stat nr. 1216 din 3 decembrie 1992.

Astfel, instanța de recurs consideră concluzia instanței de apel neîntemeiată, având în vedere faptul că întreprinderea apelantă a justificat prin probe cerința de amânare a plății taxei de stat.

Potrivit documentelor prezentate, întreprinderea SRL „Etalon Proiect” este inactivă, iar asupra conturilor bancare ale acesteia sunt aplicate sechestruri.

Totodată, pe parcursul examinării cererilor de scutire, reprezentantul companiei a anexat la dosar bonuri de plată parțială a taxe de stat în sumă totală de 3 003,40 de lei.

Iar, din aceste motive, Colegiul conchide că probele prezentate de avocatul Vasile Iamandii în susținerea cererii de amânare a plății taxei de stat pentru examinarea apelului sunt suficiente pentru a confirma capacitatea de plată dificilă a companiei SRL „Etalon Proiect”, dar, totodată, și intenția acesteia de a achita taxa de stat după examinarea apelului declarat împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și emiterea deciziei.

În context, instanța de recurs evidențiază că art. 6 § 1 CEDO garantează fiecărei persoane dreptul de a sesiza o instanță cu orice contestație referitoare la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil, iar factorul financiar, respectiv incapacitatea de a achita o taxă de stat, nu poate servi ca motiv de a nu recurge la această cale de atac.

În jurisprudența sa Curtea a relatat că, dreptul la o instanță nu este absolut, însă a statuat că dreptul la tribunal este pus grav în discuție dacă taxa de stat este fixată într-un quantum excesiv, în deosebi atunci când cel care intenționează să exercite calea de atac este lipsit de resurse financiare (cauza Tudor Comerț vs. Moldova).

În toate cazurile de exercitare a recursului/apelului instanța de judecată trebuie să examineze posibilitatea reducerii cuantumului acesteia, scutirii sau amânării plății taxei de stat pentru recurentul/apelantul care invocă situația grea financiară la momentul relevant.

Curtea, nu exclude ipoteză că interesele unei bune administrări a justiției pot să justifice impunerea unei restricții de natură financiară în accesul unei persoane la o instanță (cauza Tolstoy - Miloslavsky vs. Regatului Unit), dar această restricție se impune a fi una justificată, generată de situația celui ce recurge la calea de atac, dar și conformă normelor care guvernează accesul la justiție.

Respectiv, în condițiile în care norma legală și situația materială a apelantului prevede amânarea plății taxei de stat, impunerea achitării ei până la acceptarea cererii de apel spre examinare, ar limita dreptul de apel al SRL „Etalon Proiect” și, într-un final ar restricționa nejustificat accesul întreprinderii la justiție, încălcându-i astfel dreptul fundamental garantat de art. 6 § 1 din Convenție (cauza Clionov vs. Moldova).

Având în vedere cele reținute și luând în considerare omisiunea instanței de apel de a stabili capacitatea întreprinderii reclamante de a plăti taxa de stat la momentul depunerii cererii de apel, Curtea conchide că soluția de a restitui apelul ar restricționa nejustificat accesul la justiție al SRL „Etalon Proiect” și s-ar admite astfel încălcarea dreptului de acces la o instanță, garantat de art. 6 § 1 CEDO.

Iar, în consecință, întru respectarea dreptului SRL „Etalon Proiect” la un proces echitabil, Colegiul ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, de a casa încheierile prin care s-a respins cererea cu privire la amânarea plății taxei de stat și cu privire la restituirea cererii de apel, soluționând prin decizie problema în fond, cu amânarea plății taxei de stat pentru examinarea cererii de apel, până la examinarea apelului în fond și emiterea deciziei.

În rest, încheierile din 23 martie 2021, 21 mai 2021 și 17 iunie 2021 ale Curții de Apel Chișinău urmează a fi menținute, iar cauza urmează a fi restituită la Curtea

de Apel Chişinău, pentru judecarea în fond a apelului declarat de avocatul Vasile Iamandii în interesele SRL „Etalon Proiect”.

În conformitate cu art. 427 lit. c) și art. 428 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge cererea depusă de avocatul Vasile Iamandii în interesele Societății cu Răspundere Limitată „Etalon Proiect” cu privire la amânarea ședinței de examinare a recursului declarat împotriva încheierilor din 23 martie 2021, 21 mai 2021, 17 iunie 2021, 16 septembrie 2021 și 2 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chişinău, stabilită pentru 1 decembrie 2021.

Se admite recursul declarat de avocatul Vasile Iamandii în interesele Societății cu Răspundere Limitată „Etalon Proiect”.

Se casează integral încheierile din 16 septembrie 2021 și din 2 noiembrie 2021 ale Curții de Apel Chişinău.

Se mențin încheierile din 23 martie 2021, 21 mai 2021 și 17 iunie 2021 ale Curții de Apel Chişinău.

Se admite cererea depusă de avocatul Vasile Iamandii în interesele Societății cu Răspundere Limitată „Etalon Proiect” cu privire la amânarea plății taxei de stat pentru examinarea cererii de apel, până la data emiterii deciziei.

Se amână achitarea taxei de stat în sumă de 34 497,60 de lei, pentru examinarea cererii de apel depuse de avocatul Vasile Iamandii în interesele Societății cu Răspundere Limitată „Etalon Proiect” împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chişinău, sediul Centru, până la data emiterii deciziei.

Cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Molcim” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Etalon Proiect” cu privire la încasarea datoriei, penalității de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată se trimite la Curtea de Apel Chişinău, în același complet de judecată, pentru examinarea în fond a cererii de apel depuse de avocatul Vasile Iamandii în interesele Societății cu Răspundere Limitată „Etalon Proiect” împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chişinău, sediul Centru.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Galina Stratulat

Mariana Pitic